

Commissie Corporate Governance
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Onze ref : RB/ww/181 SW
Doorkiesnr. : 020-3010301 / Faxnummer: 020-3010302
Datum : 28 augustus 2003
Betreft : Reactie koninklijk NIVRA op concept Nederlandse
corporate governance code

Mijne heren,

Inleiding

Het Koninklijk NIVRA heeft met waardering kennisgenomen van de concept code van de Commissie corporate governance. Het accountantsberoep acht het van groot belang nieuwe en verbeterde afspraken over corporate governance in Nederland te maken. De onrust op de financiële markten en de grote maatschappelijke zorg over het functioneren van ondernemingsbestuur en ondernemingstoezicht is zeker niet onopgemerkt aan het accountantsberoep voorbij gegaan. Een verbeterd stelsel van checks en balances - ook ten aanzien van de rol van de accountant - zal kunnen bijdragen aan het herstellen van het vertrouwen in het ondernemingsbestuur en -toezicht. Het accountantsberoep kan en zal daar haar bijdrage aan leveren.

Het NIVRA kan zich goed vinden in de voorstellen van de commissie. Dat geldt zowel in algemene zin als voor de principes en bepalingen die betrekking hebben op de financiële verslaggeving en de positie van de externe en interne accountant. Wij constateren dat de code inhoudelijk volledig in lijn is met internationale regelgeving, de in januari jl. door NIVRA en NOvAA ingevoerde onafhankelijkheidsregels voor accountants en bestaande best practices in Nederlandse ondernemingen. Inhoudelijk reageren wij hieronder op enkele voor de accountant relevante onderwerpen die naar onze mening nadere overdenking verdienen. Daarnaast geven wij in de bijlage bij deze reactie op enkele punten technisch commentaar op het concept.

IV.2 Rol, benoeming, beloning en beoordeling van het functioneren van de externe accountant

Met het geformuleerde principe stemmen wij graag in. Ook in de nieuwe onafhankelijkheidsregels van NIVRA en NOvAA wordt dit principe geborgd. Daarnaast onderschrijven wij de bij dit principe behorende best practice-bepalingen. In bepaling IV.2.1. stelt de Commissie voor om de accountant desgevraagd aanwezig te laten zijn in de algemene vergadering van aandeelhouders en daarbij de bevoegdheid te geven het woord te voeren (en dit wettelijk te verankeren). Het NIVRA stemt ermee in wettelijk te verankeren, dat de externe accountant bevoegd is deze vergadering bij te wonen. Overigens moet worden bedacht dat de accountant rapporteert aan de audit commissie en de Raad van Commissarissen. Mede gezien zijn geheimhoudingsplicht lijkt er weinig ruimte om vragen in de algemene vergadering van aandeelhouders te beantwoorden. Het NIVRA is voornemens om met nadere voorstellen op dit punt te komen.

IV.3. Positie van de interne accountant

Het NIVRA stemt met tevredenheid in met de bepaling dat de audit commissie nadrukkelijk wordt betrokken bij het werk van de interne accountant en derhalve ook een toezichhoudende rol krijgt in dit opzicht. Overigens wordt in de code naar de mening van het NIVRA te weinig aandacht besteed aan de positie van de interne accountant. In dit verband wordt erop gewezen dat interne accountants in een aantal grote ondernemingen een belangrijke rol vervullen, met name in de beoordeling van de interne risicobeheersings- en controlesystemen.

Gezien het belang van een effectief functionerende interne accountant is het NIVRA voornemens om - als onderdeel c.q. toelichting op de code - een richtlijn voor het functioneren van de interne accountant op te stellen.

Internal control framework

Het NIVRA mist in de code de verplichting tot het hanteren van een framework voor interne beheersingsystemen. Zonder deze internationaal ook gebruikelijke verplichting blijven de - overigens zeer gewenste - bepalingen ten aanzien van een intern risicobeheersings- en controlesysteem te vrijblijvend. Het zou voor de hand liggen om het management in overleg met commissarissen een keuze te laten maken uit de internationaal beschikbare frameworks zoals Coso. Overigens is, mede naar aanleiding van de commissie Peters, door het NIVRA een framework ontwikkeld (Analyse en Beoordelingsinstrument Interne Beheersing, afgekort ABIB).

Informatie in jaarverslag

Op een aantal punten voorziet de code in belangrijke extra in het jaarverslag op te nemen informatie, bij voorbeeld ten aanzien van de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen en de naleving van de corporate governance code. Op de rol van de externe accountant wordt in dit kader niet expliciet ingegaan. Deze rol moet naar de mening van het NIVRA duidelijk worden aangegeven, om misverstanden bij belanghebbenden te vermijden. Hierbij moet ons inziens worden uitgegaan van de in de wet (artikel 2: 393 lid 3) genoemde verantwoordelijkheid van de externe accountant ten aanzien van in het jaarverslag opgenomen informatie.

Invoeringsdatum 01-01-04

Het NIVRA onderschrijft het belang van een voortvarende aanpak en een snelle invoering van de code. Desondanks menen wij dat de commissie de invoeringsdatum van 1 januari 2004 nog eens goed zou moeten overwegen. Tegenover het voordeel van een duidelijk signaal naar de financiële markten bij zo'n snelle invoering staat het grote gevaar dat veel bepalingen door veel ondernemingen niet tijdig geïmplementeerd zullen worden. Dat betekent dat er in substantiële mate sprake zal zijn van 'explain' in plaats van 'comply', wat de geloofwaardigheid en de positie van de code naar onze mening - juist in de belangrijke eerste fase - niet ten goede zal komen.

Het NIVRA is uiteraard graag beschikbaar om de commissie corporate governance - indien gewenst - bij te staan in de afronding van het proces.

Hoogachtend,

P. Hoogendoorn RA
voorzitter

Bijlage

Bijlage bij reactie Koninklijk NIVRA

In deze bijlage zijn een aantal commentaren van meer technische aard opgenomen, waarbij de volgorde van de bepalingen in de code wordt aangehouden.

1. De verklaring van het bestuur inzake de interne risicobeheersings- en controlesystemen, zoals opgenomen in bepaling I.1.4, heeft een ruimere reikwijdte dan het internal control statement onder de Sarbanes Oxley wetgeving. In deze wetgeving wordt één en ander beperkt tot interne beheersingsmaatregelen gericht op het totstandkomen van betrouwbare financiële informatie in ruime zin (vergelijk ook bepaling IV 1.4). Het NIVRA dringt er op aan deze scope te volgen. In dit verband zij ook verwezen naar punt 6 van deze bijlage.
2. De uitwerking van het 2^e principe onder I.2 spoort niet met het principe ten aanzien van de wijze van publiceren van het remuneratierapport. Publicatie van het remuneratierapport moet plaatsvinden op een andere plaats in het geheel van het jaarverslag dan de jaarrekening.
3. De uitwerking van het principe onder III.4.7 ("alle verlangde informatie") lijkt ruimer dan het principe. Aangegeven zou kunnen worden, dat de Raad van Commissarissen bepaalt welke informatie dient te worden verstrekt aan de algemene vergadering van aandeelhouders, met het oog op de uitoefening van haar bevoegdheden [nog overwegen of dit opgenomen moet worden].
4. De positie van de interne accountants, thans opgenomen in principe IV.3, moet - zoals al in het algemene deel van dit commentaar aangegeven - nader worden uitgewerkt. Ook in de Sarbanes-Oxley wetgeving wordt de positie en de verantwoordelijkheid van de interne accountant en zijn relatie met de vennootschapsorganen verder uitgewerkt.

Specifiek heeft het NIVRA hierbij de volgende voorstellen:

- Omdat de interne accountant in de huidige Nederlandse praktijk veelal fungeert ten behoeve van de raad van bestuur met als belangrijkste taak het beoordelen van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, ligt het meer voor de hand aandacht te besteden aan de interne accountant in hoofdstuk I van de code (raad van bestuur), door het opnemen van een principe en best practice-bepalingen.
 - De hoofdlijnen van best practice-bepalingen kunnen als volgt luiden:
 - Benoeming van de interne accountant vindt plaats door de Raad van Bestuur.
 - De taak en opdracht van de interne accountant moeten worden vastgesteld door de raad van bestuur en worden goedgekeurd door de audit commissie.
 - Het werkplan van de interne accountant moet worden besproken met de audit commissie.
 - De interne accountant overlegt met de externe accountant over het werkplan en de bevindingen van de interne accountant. De externe accountant overlegt met de interne accountant over het werkplan en de bevindingen van de externe accountant.
 - De interne accountant rapporteert aan de voorzitter van de raad van bestuur en de audit commissie c.q. de raad van commissarissen. De audit commissie beoordeelt het functioneren van de interne accountant, waarbij de inhoud van deze beoordeling verder moet worden uitgewerkt.
 - De interne accountant woont vergaderingen van de audit commissie bij.
5. Bij het onder IV.4 opgenomen principe en de uitwerking in bepalingen zou verduidelijkt kunnen worden, dat de externe accountant het relevante gedeelte van de vergaderingen bijwoont. Naar analogie geldt dit voor bepaling IV.2.1.
 6. Bij bepaling IV.4.3 plaatst het NIVRA een tweetal kanttekeningen:
 - Rapportering van opmerkingen over de kwaliteit van prognoses en budgetten past niet in het kader van het verslag ex artikel 2: 393 lid 4 BW, tenzij als onderdeel van opmerkingen over de interne risicobeheersings- en controlesystemen (zie ook hierna).
 - Onderdeel B is in een aantal opzichten breder geformuleerd, dan de hierop van toepassing zijnde Richtlijnen voor de accountantscontrole (RAC), die hun basis vinden in internationaal geldende controlerichtlijnen. Een zelfde beperktere benadering is opgenomen in de Sarbanes Oxley wetgeving.

RAC beperkt de rapportageplicht van de externe accountant tot materiële tekortkomingen in de opzet en werking van interne beheersingsmaatregelen, die gericht zijn op het totstandkomen van de jaarrekening.

Met name het rapporteren over kwaliteitsbeoordelingen en over de naleving van statuten etc. past niet in de reikwijdte van de jaarrekeningcontrole en daarmee niet in het verslag ex artikel 2: 393 lid 4 B.W.